

De apotheose van de diva, de ondergang van de koning

Na een zwakke seizoensopening twee voltreffers in de Vlaamse Opera: *Tosca*, de tweede opera in de Puccini-cyclus en een twintigste eeuwse opera King Priam van Michael Tippett.

Het seizoen 91-92 ging in de Vlaamse Opera zeer zwak van start. Zowel *Der Fliegende Holländer* als *Il Ritorno d'Ulisse* kunnen beter met de mantel der liefde worden bedekt. Afgaande op de teksten en interviews in programmaboekjes en maandblad, waren beide produkties niet vrij van enige artistieke pretentie, maar op het toneel was daar zeer weinig van te merken. Ze bleven steken in de grauwe middelmaat; het was allemaal goed bedoeld, maar het overtuigde niet. Twee deprimerende en frusterende opera-

ervaringen rijker, was het dan ook met een eerder bang hart dat ik uitkeek naar de produktie *Tosca* in de regie van Robert Carsen en onder muzikale leiding van Silvio Varviso. Het ging om het tweede deel van de met veel bombarie aangekondigde Puccini-cyclus, die vorig jaar startte met *Manon Lescaut*. Hoewel over het algemeen gunstig ontvangen kon *Manon* mij niet bekoren (Etcetera nr. 34), origineel, maar 'overdone': te veel psychologie, te veel decor, te veel symboliek en zangers die in die over-

vloed verdronken. Deze poging om Puccini au sérieux te nemen was mislukt.

Het concept en de uitwerking van deze *Tosca* verschilden in die mate van *Manon* dat je je afvroeg of hier wel dezelfde regisseur en decorontwerper aan het werk waren. De decoratieve overladenheid had plaats gemaakt voor een sober toneelbeeld, dat hierdoor in zijn dramatische functie aan duidelijkheid won. Er werd niet geprobeerd om een psychologische rechtvaardiging te vinden voor de peripetieën op de scène, in de plaats daarvan werd de toeschouwer vergast op een ironische commentaar op *Tosca*. Hierdoor kreeg je een grappige en boeiende lezing van een tot op de draad versleten stof, uitgehoud door ontelbare onbereflecteerde 'realistische' interpretaties. Deze voorstelling maakte ook duidelijk waarom zulk realisme aan zijn doel voorbijschiet: *Tosca* gaat helemaal niet over de realiteit, ondanks de misleidende historische referenties. *Tosca* is niet meer dan een vehikel voor zangers die ongebreidelde emotionaliteit moeten verklanken tot meerdere eer en glorie van een publiek dat, met zijn kritisch vermogen op nul, zich maar al te graag laat meeslepen door de zoete illusie van een oorstrelende en zinneprikkelende theatrale schijn.

Madonna

Robert Carsen slaagde erin op een onnadrukkelijke wijze, op een manier die ook de toeschouwer zelf in staat stelde een en ander met elkaar in verband te brengen, te tonen wat *Tosca* werkelijk is: een theatrale machinerie die

Tosca, De Vlaamse Opera / A. Augustijns

